

SZOMBATON MEFESZ-EMLÉKEST

„A DIÁKMOZGALMAK GYÖKERE IS '56”

A fiatalok forradalmának is nevezik 1956-ot. Egy akkori középiskolás ságvári diák³⁰, Horváth Tamás is részt vett a szegedi eseményekben. A Történelmi Igazságtétel Bizottság sajtótitkáráként szervezte meg – a József Attila Tudományegyetemmel és a Fidesz szegedi szervezetével együttműködve – az 1956-os emlékünnepek-sorozat nyitányát jelentő, az Ady téri épület Auditórium Maximumába október 20-án, szombaton 17 órára hirdetett MEFESZ-emlékeket. Horváth Tamást nemcsak az emlékünnepekről, hanem személyes élményeiről is kérdeztük.

– *Mi indokolja, hogy a TIB az 1956-os rendezvényeit Szegeden nyitja meg?*

– Ezzel is arra hívjuk föl a figyelmet, hogy 1956 ebben a városban kezdődött. Itt még a budapesti október 23-ai tüntetés előtt megalakult egy független diákszervezet, a MEFESZ, volt egy többezres nagygyűlés, megszületett az országos követelések irányát is megszabó 20 pontos program. De később is tudott újat hozni ez a város: az október 26-ai tragédiával végződő sortűz után innen eltakarodtak az ávósok, adottak voltak a feltételek a helyzet konszolidálására.

– *Szemtagúja volt az itteni eseményeknek. A 16 éves diák hogyan élte meg azokat a történelmi napokat?*

– A mi osztályunkat nem kellett szervezni. Reggel bementünk a gimnáziumba, 9 órakor pedig testületileg kivonultunk az utcára. Egyszerűen mentek a dolgok: elindult egy tüntetés, beálltunk a sorba, hozzánk újabb járókelők, munkások csatlakoztak. Spontán mozgott a

³⁰ A Ságvári Endre Gimnázium néhány nappal 1956. október 25. után Hunyadi János Gimnázium lett.

tömeg. *A résztvevők nem rétegződtek, hanem vegyültek, mint víz a víz-
zel.* Jelen voltam a 20-ai MEFESZ
nagygyűlésen, azon az október 24-
ei tüntetésen, amit az ávosok szét-
verték, a Takaréktár utcai sortűz-
nél, a csillagveréseknél³¹... Ez a
12-14 nap volt életem legszebb
korszaka: sem előtte, sem utána
nem éreztem magam olyan sza-
badnak, mint akkor, reményteli-
nek láttam az előttem álló éveket.

– *Milyen maradt emlékezetében
a „szabadság utolsó napja”?*

– Mintha az egész város a temet-
sére készült volna. A kétség-
beesett várakozás és futkározás,
az elszántság és reménytelenség
furcsa keveredése volt az a nap.
Éreztük: vége mindennek, de
nem tudtuk, tehetünk-e még va-
lamit, maradt-e remény...

„Csillaghullás” Szegeden
1956 októberében
Fotó: Móra Ferenc Múzeum
gyűjteménye

– *Az eseményekből következő magatartásformák közül melyiket
választotta a „túlélésre”?*

– Anyám könyörgésére itthon maradtam. Háromszor-négyszer en-
gem is elkaptak a pufajkások, és bevittek a mai Tisza Szálló épüle-
tetebe; ahol a forró napokban készült fényképfelvételek alapján azo-
nosították a résztvevőket. Sikerült kimagyaráznom magam, ezért
akkor megúsztam egy iskolaigazgatói fegyelmivel.

– *A '60-as években volt itt egyetemi hallgató. Hogyan beszéltek ak-
kor '56-ról?*

– A jogi kari szemináriumokon komoly vitákat folytattunk. Hruscsov

³¹ A csillagszedés időpontja: 1956. október 24-25. (Ezt olvastam Bálint László:
1956. *A forradalom Szegeden* című kötete 94. oldalán.)

bukása után itt elérkezettnek látták az időt, hogy néhányunkat összedzsenek. Jellemző az 1965-ös hangulatra, hogy arról faggattak az öt hétig elhúzódó vizsgálati fogságom alatt, hogy ki a *CIA összekötőm*. A szegedi diákok közül engem és további két budapesti egyetemistát állítottak bíróság elé: összesküvés volt a vád ellenünk, amit később *izgatásra* módosítottak... 1967. január 9-én szabadultam... Ekkor kezdődött életem legnehezebb szakasza; egyik munkahelyről „rugdaltak” a másikra, a politikai rendőrség állandóan zaklatott. Az amnesztia után, 1970-ben fejezhettem be az egyetemet – Budapesten.

– *A fenti „történet” egyértelművé teszi, miért tagja a TIB-nek.*

– Több szekciója van a TIB-nek: a legtöbben az '56-osok vannak, de működik a Szovjetunióba hurcolt katonai és polgári személyek tagozata, a nemzetiségi és lelkiismereti tagozat is. Szervezetünk tagsága az elmúlt diktatúra több ezer áldozatából tevődik ki.

– *A TIB hogyan viszonyul a Magyar Politikai Foglyok Szövetségéhez?*

– A megosztottság magyar betegsége nyilvánul meg abban, hogy a múltban üldözöttek több szervezet köré tömörülnek. A különbségről annyit, hogy az MPFSZ erőteljesebben követeli tagjai anyagi kártérítését. A TIB távol tartja magát a politikai marakodástól. Legnagyobb erejét az erkölcsi tartás és a szellemi felkészültség adja.

– *Az október 20-ai beszélgetést Ön vezeti. A találkozó hozzájárul szeged '56-os szerepének tisztázásához? Kiknek a megjelenését látnák szívesen?*

– A főszereplők beszélgetésinek „kormányzására” vállalkozom. Szó lesz az '56-os eseményekről, Szeged szerepéről, ugyanakkor a konkrét személy konkrét élményéről is, mert a történelem nem valami elvont dolog, hanem tények apró mozaikkockáiból áll. Valószínűleg eljönnek erre a beszélgetésre azok közül is sokan, akik a 39 évvel ezelőtti októbert és novembert Szeged utcáin élték meg. Ám örülnék, ha sok fiatal arcot látnék, mert fontosnak tartom, hogy ennek a generációnak jelentsen valamit 1956, hiszen olyan fordulópont, amelyhez nemcsak a '80-as évek itteni diákmozgalmai, hanem a '80-as évek megmozdulásai is kapcsolódnak. A mai diákság 1956-ban találhatja meg törekvései gyökerét.

Délmagyarország, 1990. október 18.

Történelmi Igazságtétel Bizottsága
Budapest, Pf. 33
1251

Horváth Tamás

Fiatal Demokraták Szövetsége

Szegedi Tagozata!

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága arra kéri a FIDESZ Szegedi Tagozatát, hogy a József Attila Tudományegyetemmel közösen 1990 október 20-án, szombaton a Bölcsészettudományi Kar Ady-téri aulájában maximumában szervezze és rendezze meg az 56-os forradalom országos ünneppsorozatának nyitányát.

34 évvel ezelőtt itt tartotta a MEFESZ azt a nyilvános gyűlést, melyen a forradalom követeléseit először fogalmazták meg. A TIB már tárgyalt a forradalom egykori szegedi vezetőivel: Dr. Perbíró Józseffel, Lazur Barnával, Dr. Kiss Tamással, Dr. Tó Imrével és másokkal, akik örömmel vennének részt — kötetlen beszélgetés formájában — ezen a megemlékezésen.

Mivel annakidején magam is a szegedi forradalmi események tanúja voltam, szívesen vállalom a beszélgetés vezetését.

Mielőbbi válaszukat várva tisztelettel üdvözli Önöket:

Horváth Tamás

Horváth Tamás

író, újságíró, a TIB sajtótitkára

Budapest, 1990 szeptember 10.

Horváth Tamás levele